

odboru za srenjske zadeve (v njem je namreč Seidl, ki bi menda bil rad svojo juridično ostroumnost nad tem predlogom nekoliko zbrusil); toda Seidlnov nasvet se odbije in sprejme Platzov.

Vladni predlog, da se postava zastran realk spremeni v tem smislu, naj se vsak učenec razum učnega jezika še dveh drugih uči, katerih eden naj bo francoski, drugega pa naj starši ali skrbniki (jerofi) odločijo, se izroči šolskemu odboru. (V njem so sami „mladi“). Dvema nemškima srenjama: Schladming in Gröbming se dovoli, da smete in sicer prva po 1 gld., druga po 2 gld. pesjega davka naložiti. Bi tudi za marsiktero slovensko srenjo nasvetovati bilo, če je v njej mnogo in nepotrebnih kužetov.

V imenu fin. odseka poroča Lohninger o sadjo- in vinorejski šoli v Mariboru. Proti nasvetom dež. odbora se je proračun le v nekaterih stvareh zvišal, v drugih pa znižal. Zvišala se je plača drugemu kmetijskemu učitelju (prvi je direktor sam) od 400 na 600 gld., vrh tega obdrži 200 gld. kot pavšal za preužitek. Tako upajo ložje najti sposobnega učitelja, kterege zdaj ni. Namesto učitelja za tvarine narodnih šol pa mislijo dobiti iz mesta pomočnega učitelja proti mesečni nagradi. Ravno tako so se povišale plače dvema vrtnarjema, dvema vinarjema in sodarjema, katerih vsak ima 500 gld. na leto. — Znižal se je strošek za kurjavo in svečavo od 400 na 160 gld., ker je dovolj drv v grajšinskem gozdu, kupljenem za šolo. Pri gospodarskih pripravah je odbitih 200 gld. za gasilnico, ktero pa že imajo!! Ravno tako se je v proračun vzel strošek za sadno stiskalnico (prešo), ki jo tudi že imajo. — Drugi zneski so bili po nasvetu d. odb. potrjeni. Vseh rednih stroškov za l. 1874 je 13.424 gld. Izrednih stroškov je 6420, vseh vkup torej: 19.844 gld. Dohodki iz gospodarstva so cenjeni za 3432 gld., ostaje torej primanjkljeja 16.412 fl., ki ga trpi dež. blagajnica.

Baron Rast je tu in tam ugovarjal poročevalcu; ta pa je sicer dobro in resnično, pa nekako nasoljeno ugovore odbijal, tako da se vidi razdražba med „starimi“ in „mladimi“, katerih najmlajši je menda Rast. —

Slednjič je bil sprejet sklep po nasvetu fin. odseka, da naj skuša dež. odbor stvar tako vravnati, da se bo na tej šoli ob primernem času za goste podučevalo iz sadjo- in vinoreje in kletarstva, ter vse to praktično kazalo, da bi se v isti namen osnovali potni poduki, od vlade pa naj skuša dobiti denarne podpore za to.

Kakor je namreč poročevalec povedal, so za to prosili nekteri bližnji posestniki sami. — To je vse lepo in dobro, alj pravega vspeha vse te naprave z vinorejsko šolo vred tako dolgo imele ne bodo, dokler bo poduk izključivno nemšk.

Srenji sv. Lovrenca na muriškem polji se za popravo srenjskih cest in mostov, ki jih je poškodovala povodinja 1. jul. 1873, dovoli po nasvetu

Wanische 2000 gld. iz dež. blagajnice namesto 1600 gld., ki jih je dež. odbor nasvetoval. Srenja ima le 600 gld. premoženja in že zdaj 12% srenjske priklade, ter si sama ne more pomagati. Omenjena svota se vzame iz ostarka podpore za ceste II. reda.

## Gospodarske stvari.

Tudi sadnim drevesom snaga tekne.

M. Snažnost vsaki živi stvari, tedaj tudi sadnim drevesom dobro dene. Nesnaga sadnim drevesom so pa: gosenice, mah, lišaji, stara skorja, suho in pregosto vejevje, divje mladike ali volkovi, tičji lim in gobe.

Potrebno orodje, ki ga pri snaženju rabimo, je: lojtra, žagica, škarje, sekira, vejevnik in strugalnica.

Na prvem mestu zaslučuje našo pozornost goseničje, t. j. gosenična gnjezda vsake vrste, zavitki iz listja, zalega v skorji in okoli mladik v podobi prstana nasajena jajčica prstanice ali gosenice srebernice. Vse, kolikor jih je le doseči mogoče, se morajo skrbno pobrati in pokončati. Z jednim gnjezdom jih po sto in sto ugonobiš; ko izlezejo, je ves trud le polovičnega ali pa celó nobenega vspeha.

Drug hud sovražnik rodovitnosti sadnih dreves je mah ali meh. On brani, da ne more zrak, solčna toplota in svetloba do žive kože, ovira izhlap in vsisavanje hrane iz zraka, ima v sebi škodljivo mokroto in volhkost, ter je tako dostikrat povod, da zdrava nježna skorja pozebe in slednjič se v njem marsikteri mrčesi skrivajo in vzdržavajo. Drevo, kterege se mah do dobrega prevzame, začne hirati, še sicer cvete, ali cvetje veči del gluho odpada, in če tudi sad nasadi, je le droben, slabega okusa in male vrednosti. Slednjič drevo onemaga in pogine. Temu sovražniku je treba napovedati vojsko in sicer najbolj s tem, da se odstranijo vzroki, iz katerih izvira. Ti so pa: prevelika vlažnost v tleh in prepičla prozračnost. Prvi vzrok gre po priležnih odtokih po drenaži odpraviti, da se preobilna vlaga odceja; drugi pa za tem, da skrbimo, da ima zrak obilno pristopa. Že nastali mah se mora z strugalnico pazljivo, da se živa koža prehudo ne rani, postrugati, deblo in veje z apneno vodo ali mlekom umivati.

Nič manjši škodljivci so lišaji; to so tiste sivkaste, žolte, rudečkaste pege, ki se po deblu in vejevju tako pogosto zarezajo. Tudi lišaj se redi na škodo drevesne hrane in ima skoro iste nasledke kakor mah. Moramo toraj drevesa tudi tega zaujedavca skrbno braniti. Strugalnica je tudi zoper lišaj potrebno orodje. Najvspešnejši vendar se rabi o mokrotnem ali vlažnem vremenu svitek iz trdne slame ali groba cunjca, s katero gre deblo in veje drgati, da se odpravi lišaj.

Umivanje z apneno vodo ali apnenim mlekom stori kožo čisto in gladko.

Tudi stara skorja, polna razpoklin in odčeskov, posebno če je debela in obilna, brani solncu do živega, predemuje mnogo škodljivega mrčesja, ki drevesu škoduje. Marljiva raba strugalnice najbolj pomaga proti tej nesnagi.

Staro vejevje zadržuje potrebni zračni preprih, predomuje škodljivo mrčesje; mora se toraj izrezavati in izsekavati. Ravno to velja o pre-gostem vejevju in o tako imenovanih volkih ali vodenih mladikah. Pri zadnjih pa je treba na to gledati, da se tu pa tam ktera obrani, ker potem nova veja ali tudi cela krona iz nje postane.

Na škodo vesele drevesne rasti in rodovitnosti in zaseja se po drevju, posebno pa starejšem, sicer lep, pa nič manj škodljivi zaujedavec tičji lim, ki ne srka samo hrane iz zraka, ampak — in to poglavitno — iz drevesa. Treba ga je preganjati, namreč izrezati in rane s smolovcem (pehovcem) dobro zamazati. Ako se preveč zaredi, mu je slednjič težko do živega priti.

Tudi gôbe, ki se posebno po starejšem drevju sem ter tje pogostoma zarejajo, so drevju zelo škodljive. Morajo se skrbno izrezati, rane pa s smolovcem namazati. Včasih pa še to ne pomaga, ker so gôbe dostikrat nasledek starosti in onemoglosti drevesa. Tako drevo mora mlademu prostor odstopiti.

To so poglavitne nesnage sadnega drevja; kdor teh svoje drevje varuje, se bode večidel lepega, zdravega in obilnega sadja veselil.

Trtna bolezen posebno rada brajde napada. Kot dobro sredstvo proti tej bolezni smo vidili in tudi slišali priporočati: trse jeseni z apnenim mlekom dobro pobeliti. (Glej „Gospod.“ str. 418 pretek. leta.)

Šušljeke, cepiče, gre o pravem času rezati. Kakor je po mnogih skušnjah les za stavbe najbolj trpežen tisti, ki se meseca decembra in januarja podere, in kakor so drva za kurjavo ravno v teh mesecih sekana, najizdatnejša: tako so tudi šušljeki alj cepiči meseca decembra alj januarja v toplem vremenu o poldanskem času narezani, najkrepkejše rasti. Treba jih je le v suhi kleti sè spodnjimi oddelki v dobro prst postaviti, da ostanejo črsvi (frišni) do pozne spomladi.

### Za poduk in kratek čas.

#### „Gospodar“ za novo leto.

V mladi zori nov'ga leta  
Zopet pridem k Vam u vas.  
„Naj dišeče šopke spleta  
Novo leto!“ — vzdignem glas.

Priloga „Slov. Gosp.“ k št. 1.

Geslo moje, to je sveto,  
Ki na potu vodi me;  
Naj bo srce Tvoje vneto  
Bralec, kakor moje je.

Vse za „vero“ bom prinašal  
Kakor tirja moj značaj,  
Njene blagre bom razglašal,  
Kazal njeni svetli raj.

„Cara“, občnega očeta,  
Čislal bom kot zvest Slovan;  
Ta dolžnost je meni sveta,  
Kajti sem katolišk kristjan.

Tebi, „domovina“ draga,  
Delo in svoj trud podám;  
Zá te delat', majka blaga,  
Me ne bode nikdar sram.

Grajal hude bom napake,  
Ki so tebi, narod, v kvar;  
Obdeloval stvári vsake  
Kakor priden gospodar.

To doseči, le verujte,  
Mi prav resna volja je;  
Svojo moč tud' Vi darujte  
Bratje, pa bo dobro vse!

\* \* \*

„Pojdi prva ti številka  
„Urno zdaj od rok do rok;  
„Bodi glasna vsem budilka,  
„Zdrami ljudstvo krog in krog.“

„Sestric nježnih boš dobila  
„V novem letu petdeset;  
„Slednja vas bo pa povila  
„V venček vse kot zali cvet.“

a + č.

### Dopisi.

iz mariborske okolice. (Kako kamški strah rihtarja voli). Že 13 let tlači Kamčane huda môra. „Kamški strah“ je tudi zdaj 24. decembra zmagal pri volitvah za srenjski odbor. Kakor smo zvedeli, je drugokrati pri volitvi za župana le po 5 možiceljnov imel, navadno enega alj dva Kamčana, druge pa mestjane. Ko so se zbrali, jim je paragrafe čital in potem vprašal: „Werden wir neu wählen, oder bleibt's beim Alten?“ Da! so zagromeli glasovi in volitev je bila končana. A zdaj ni bilo tako. Moral je vse strune napeti, da mu je bilo zopet mogoče splaziti se med odbornike. Srenjski berič, neki šoštar, je cele dni letal okoli po mestu in po Kamci vabit k volitvi in lovit pooblastil. Nekterim narodnim je na ušesa šepetal, da naj ničesar f. . ne verujejo, češ, da f. . le za papeža skrbijo!! Kamčani, posebno tisti, ki najbolj kričijo, še niso ničesar papežu dali. Boljše bi bilo, ko bi gledali